

Factsheet betrokkenheid van leerlingen bij (georganiseerde) criminaliteit

Deze infographic geeft een samenvatting van de resultaten van een enquêteonderzoek naar de rol van het voortgezet onderwijs bij het herkennen en signaleren van betrokkenheid van leerlingen bij (georganiseerde) criminaliteit.

Het onderzoek concentreerde zich op de opvattingen van middelbare scholen over hun rol in dit vraagstuk, evenals de incidenten die zij de afgelopen vijf jaar hebben meegemaakt en de signalen die daaraan voorafgingen.

[Klik hier](#) voor de podcast over het onderzoek

[Klik hier](#) voor het volledig onderzoek (klik op DOI)

Deelnemers aan het onderzoek: 698

Docenten: 494 (70,8%)
OOP: 204 (29,2%)

*OOP=ondersteunend personeel

VWO 40,4%
HAVO 53,0%
VMBO 61,8%

Vragen/contact:

Jennifer van den Broek
j.r.a.vdnbroek@tilburguniversity.edu

Rol voortgezet onderwijs

Het onderwijspersoneel ziet de volgende rollen voor het voortgezet onderwijs:

Preventief

- Zorgen dat onderwijspersoneel (91%) en ouders (72%) kennis hebben over (de verschijningsvormen van) georganiseerde criminaliteit, zodat zij kunnen bijdragen aan preventie en signalering;
- Duidelijke protocollen formuleren en volgen (88%);
- Het versterken van samenwerking tussen scholen en zorg- en veiligheidspartners.

Bij vermoedens

- Zorg- en veiligheidspartners betrekken (90%);
- In gesprek gaan met leerling (86%).

Genomen rol in praktijk:

Kennis en bewustwording

- 6% onderwijspersoneel krijgt training over (de gevaren van) georganiseerde criminaliteit;
- 49% van het onderwijspersoneel weet **niet** op welke signalen te letten.

Protocollen

- 68% weet dat er algemene veiligheidsprotocollen bestaan op school;
- 14% weet dat er specifieke (bv. drugscriminaliteit) protocollen bestaan op school.

Handelingsperspectief

- 75% weet waar ze vermoedens kunnen melden;
- 53% weet **niet** welke actie ze kunnen ondernemen als een leerling betrokken is bij ondermijnende (jeugd)criminaliteit.

Drie op de vier respondenten geeft aan de afgelopen vijf jaar te maken te hebben gehad met een casus waarbij een leerling betrokken is geraakt bij een crimineel netwerk.

Gerapporteerde casuïstiek afgelopen vijf jaar

Op school

- Drugs dealen (47%)
- Drugs- en wapens bewaren (46%)
- Handel in gestolen goederen (21%)
- Ronselen voor criminele klusjes (19%)

Buiten school

- Uitbuiting binnen prostitutie (26%)
- Hand- en spandiensten verrichten voor criminelen (19%)

**per school kunnen meerdere medewerkers hebben meegedaan aan het onderzoek, het betreft dus niet per definitie unieke casussen*

Waarop kun je signaleren?

Let op! Signaal is aanknopingspunt voor gesprek. Het kan op veel meer dingen wijzen.

- Storend gedrag (56%)
- Beweeglijk in school (45%)
- Negatief over politie (41%)
- Liegen/ smoesjes (40%)
- Gewelddadig gedrag (35%)
- Rondhangen (36%)
- Teruggetrokken gedrag (33%)
- School verzuim (27%)
- Slechtere schoolresultaten (26%)

Aanbevelingen voor scholen

Onderwijsmedewerkers geven aan dat ze zich over het algemeen bewust zijn van de problemen rondom leerlingbetrokkenheid bij georganiseerde criminaliteit die de school binnendringt, en ze zien hierin een rol voor het voortgezet onderwijs. Tegelijkertijd geven ze aan dat deze rol nog niet altijd wordt vervuld. Hoe kunnen scholen en onderwijsmedewerkers praktisch bijdragen aan het vervullen van hun rol wanneer een leerling betrokken is bij georganiseerde criminaliteit, en hoe kunnen ze dit voorkomen?

De meeste betrokkenheid bij georganiseerde criminaliteit gebeurt in leerjaar 3 en 4. Preventieve maatregelen kunnen dus het best worden ingezet in de eerste en tweede leerjaren. Echter, de effectiviteit van algemene preventieve maatregelen zoals bewustwordingslessen voor leerlingen is nog niet onderzocht. Het kan zelfs schadelijk zijn, vergelijkbaar met sommige voorlichtingsprogramma's over alcohol- en drugsgebruik. Waarschijnlijk is het beter om specifiek te focussen op risicogroepen.

Wanneer er vermoedens of signalen zijn, of wanneer duidelijk is dat een leerling betrokken is bij georganiseerde criminaliteit, is het noodzakelijk om actie te ondernemen. De stappen die beschreven worden in deze factsheet zijn niet concreet onderzocht in het empirische onderzoek, maar bieden wel inzicht in mogelijke vervolgacties. Het gaat niet om een strikt chronologisch stappenplan, maar om een reeks opties van te ondernemen acties waaruit je kunt kiezen.

In een later stadium van het promotieonderzoek zal specifiek onderzoek worden gedaan naar handelingsperspectieven, en zal er een update van deze factsheet verschijnen indien er nieuwe informatie beschikbaar is.

Vragen/contact:

Jennifer van den Broek

j.r.a.vdnbroek@tilburguniversity.edu

Preventief

- Professionalisering van onderwijs(personeel) en versterken samenwerking tussen school en zorg- en veiligheidspartners;
- Blijf uit taboesfeer. Zorg dat onderwijspersoneel alert is op signalen en weet wat ze kunnen doen (eventueel protocol opstellen);
- Zorg dat er interne structuren en meldpunten zijn (zoals vertrouwenspersoon).

Bij vermoedens

- Bespreek signalen met collega's;
- Gesprek met leerling;
- Gesprek met leerling en ouders;
- Gesprek met professional (wijkteam, jongerenwerk, leerplichtambtenaar, begeleider passend onderwijs, wijkagent, psycholoog en/of jeugdarts);
- (Anoniem) telefonisch overleggen met Veilig Thuis, Politie, Chat met FIER, vertrouwensinspecteur (OCW) of Stichting School & Veiligheid.

Leerling is betrokken bij (georganiseerde) criminaliteit

- Gesprek met leerling, ouders en professionals (school, wijkteam, jongerenwerk, leerplichtambtenaar, begeleider passend onderwijs, wijkagent, psycholoog en/of jeugdarts);
- (Zorg)melding maken bij Veilig Thuis;
- Meld misdaad anoniem;
- Inschakelen wijkagent;
- Schorsen van school;
- Verwijderen van school.